

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1965-1966.

29 MAART 1966.

WETSONTWERP houdende het Gerechtelijke Wetboek.

AMENDEMENTEN
VOORGESTELD DOOR DE HEER DEWULF.

Art. 439.

De tekst van dit artikel aanvullen met een nieuw lid, dat luidt als volgt :

« Met instemming van de Nationale Orde van advocaten, mogen de advocaten onder elkaar een professionele burgerlijke vennootschap oprichten op de wijze als bepaald in artikel 1873bis en volgende van het Burgerlijk Wetboek. »

Art. 517.

De tekst van dit artikel aanvullen met wat volgt :

« De deurwaarders van een zelfde arrondissement mogen onder elkaar een professionele burgerlijke vennootschap oprichten op de wijze als bepaald in artikel 1873bis en volgende van het Burgerlijk Wetboek.

» In het Burgerlijk Wetboek wordt een artikel 1873bis ingevoegd, dat luidt als volgt :

» EERSTE HOOFDSTUK. -- ALGEMENE BEPALINGEN.

« Artikel 1. — Door natuurlijke personen die een zelfde vrij beroep uitoefenen dat onderworpen is aan een wettelijk of reglementair statuut of waarvan de titel beschermd wordt, en met name door openbare en ministeriële ambtenaren, mogen professionele burgerlijke vennootschappen opgericht worden die rechtspersoonlijkheid genieten en onderworpen zijn aan de bepalingen van deze wet.

Zie :

59 (1965-1966) : N° 1.

— N°s 2 tot 15 : Amendementen.

Chambre des Représentants

SESSION 1965-1966.

29 MARS 1966.

PROJET DE LOI contenant le Code judiciaire.

AMENDEMENTS
PRESENTES PAR M. DEWULF.

Art. 439.

Compléter le texte de cet article par un nouvel alinéa libellé comme suit :

« Avec l'assentiment de l'ordre national des avocats, ceux-ci peuvent former entre eux une société civile professionnelle, suivant le mode prévu aux articles 1873bis et suivants du Code civil. »

Art. 517.

Compléter le texte de cet article par ce qui suit :

« Les huissiers d'un même arrondissement peuvent former entre eux une société civile professionnelle, suivant le mode prévu aux articles 1873bis et suivants du Code civil.

» Il est inséré un article 1873bis au Code civil libellé comme suit :

» CHAPITRE I. — DISPOSITIONS GENERALES.

« Article premier. — Il peut être constitué entre personnes physiques exerçant une même profession libérale soumise à un statut législatif ou réglementaire ou dont le titre est protégé, et, notamment, entre officiers publics et ministériels, des sociétés civiles professionnelles qui jouissent de la personnalité morale et sont soumises aux dispositions de la présente loi.

Voir :

59 (1965-1966) : N° 1.

— N°s 2 à 15 : Amendements.

» De toepassing van deze wet op elk afzonderlijk beroep is afhankelijk van het bestaan van een algemene maatregel van bestuur, waarin de bijzondere aanvullende bepalingen betreffende het beroep worden vastgesteld.

» Art. 2. — Doel van die vennootschappen is de gemeenschappelijke uitoefening van het beroep van hun leden niet-tegenstaande gelijk welke wettelijke bepaling die de uitoefening van dat beroep voor natuurlijke personen voorbehoudt.

» De voor elk beroep geldende algemene maatregel van bestuur kan, onder de daarin bepaalde voorwaarden, de natuurlijke personen die het betrokken beroep uitoefenen machtigen om bij deze wet geregelde vennootschappen op te richten met natuurlijke personen die andere, zelfs niet in artikel 1 bedoelde, vrije beroepen uitoefenen. De vennootschap heeft dan tot doel de uitoefening, hetzij van één, hetzij van verscheidene beroepen. Zij kan de handelingen van een bepaald beroep slechts verrichten door tussenkomst van een van haar leden dat bevoegd is om dit beroep uit te oefenen.

» Art. 3. — De professionele burgerlijke vennootschap kan het statuut van coöperatieve vennootschap aannemen. In dat geval zijn de bepalingen van deze wet er slechts toepasselijk op voor zover zij niet strijdig zijn met artikel 141 en volgende van het Handelswetboek, houdende het statuut van de coöperatie, onder voorbehoud van de afwijking waarin artikel 26 voorziet.

» Art. 4. — Vennoten kunnen, onder voorbehoud van het bepaalde in artikel 23, alleen die personen zijn die, vóór de oprichting van de vennootschap, het beroep regelmatig en individueel uitoefenen, alsmede die welke geroepen zijn tot het uitoefenen ervan omdat zij alle door de geldende wetten en reglementen vereiste voorwaarden vervullen.

» Art. 5. — Ieder vennoot kan slechts lid zijn van één professionele burgerlijke vennootschap en mag hetzelfde beroep niet individueel uitoefenen.

» HOOFDSTUK II.

» OPRICHTING VAN DE VENNOOTSCHAP.

» Art. 6. — De oprichting van de professionele burgerlijke vennootschap mag van geen andere voorwaarden afhankelijk worden gemaakt dan van die welke bepaald zijn door deze wet en door de algemene maatregel van bestuur die voor de toepassing ervan op het betrokken beroep is genomen.

» Wat de openbare en ministeriële ambten betreft, moet de vennootschap worden erkend en voor het ambt uitsluitend aangesteld volgens de voorwaarden waarin door de algemene maatregel van bestuur is voorzien.

» Een procedure tot erkenning van vennootschap kan door de algemene maatregelen van bestuur ook worden ingevoerd voor de overige in artikel 1 bedoelde beroepen.

» Art. 7. — De statuten van de vennootschap dienen schriftelijk opgesteld te worden. De voor elk beroep geldende algemene maatregel van bestuur bepaalt welke aanduidingen verplicht in de statuten moeten opgenomen zijn.

» Art. 8. — Het maatschappelijk kapitaal wordt verdeeld in gelijke deelbewijzen, die niet mogen bestaan in verhandelbare effecten.

» De voor elk beroep geldende algemene maatregel van bestuur mag een minimum kapitaal opleggen en het aantal vennoten beperken.

» L'application de la présente loi à chaque profession est subordonnée à l'intervention d'un règlement d'administration publique qui détermine les dispositions complémentaires particulières à la profession.

» Art. 2. — Ces sociétés ont pour objet l'exercice en commun de la profession de leurs membres, nonobstant toute disposition législative réservant aux personnes physiques l'exercice de cette profession.

» Le règlement d'administration publique particulier à chaque profession peut autoriser, dans les conditions qu'il détermine, les personnes physiques exerçant la profession considérée à constituer des sociétés régies par la présente loi avec des personnes physiques exerçant d'autres professions libérales, même non visées à l'article premier. La société a alors pour objet l'exercice, soit d'une, soit de plusieurs professions. Elle ne peut accomplir les actes d'une profession déterminée que par l'intermédiaire d'un de ses membres ayant qualité pour exercer cette profession.

» Art. 3. — La société civile professionnelle peut adopter le statut de coopérative. En ce cas, les dispositions de la présente loi ne lui sont applicables que dans la mesure où elles ne sont pas contraires aux articles 141 et suivants du Code de Commerce portant statut de la coopération, sous réserve de la dérogation prévue à l'article 26.

» Art. 4. — Peuvent seules être associées, sous réserve des dispositions de l'article 23, les personnes qui, préalablement à la constitution de la société, exerçaient régulièrement la profession à titre individuel, ainsi que celles qui, réunissant toutes les conditions exigées par les lois et règlements en vigueur, ont vocation à l'exercer.

» Art. 5. — Tout associé ne peut être membre que d'une seule société civile professionnelle et ne peut exercer la même profession à titre individuel.

» CHAPITRE II. — CONSTITUTION DE LA SOCIÉTÉ.

» Art. 6. — La constitution de la société civile professionnelle ne peut être subordonnée à aucune autre condition que celles prévues par la présente loi et le règlement d'administration publique pris pour son application à la profession considérée.

» En ce qui concerne les offices publics et ministériels, la société doit être agréée et titularisée dans l'office selon les conditions prévues par le règlement d'administration publique.

» Une procédure d'agrément de la société peut être également instituée par les règlements d'administration publique, en ce qui concerne les autres professions visées à l'article premier.

» Art. 7. — Les statuts de la société doivent être établis par écrit. Le règlement d'administration publique particulier à chaque profession détermine les indications qui doivent obligatoirement figurer dans les statuts.

» Art. 8. — Le capital social est divisé en parts égales qui ne peuvent être représentées par des titres négociables.

» Le règlement d'administration publique particulier à chaque profession peut imposer un capital minimum et limiter le nombre des associés.

» Art. 9. — De maatschappelijke aandelen moeten door de vennoten volgefourneerd zijn. De aandelen die een inbreng in natura vertegenwoordigen, dienen volgestort te zijn bij de oprichting van de vennootschap.

» De verdeling van de maatschappelijke aandelen wordt in de statuten opgegeven. Daarbij wordt rekening gehouden met de inbreng in specie en, volgens de raming die ervan gemaakt wordt, met de inbreng in natura, met name de inbreng van onstoffelijke rechten.

» Geen inbreng van nijverheid mag vertegenwoordigd worden door maatschappelijke aandelen.

» HOOFDSTUK III.

» WERKING VAN DE VENNOOTSCHAP.

» Art. 10. — Een vennoot kan zich uit de vennootschap terugtrekken door overdracht van zijn maatschappelijke aandelen ofwel doordat de vennootschap hem de waarde van die aandelen terugbetaalt.

» De voor elk beroep geldende algemene maatregel van bestuur kan bepalen dat de overnemer van de maatschappelijke aandelen moet erkend worden door de benoemende overheid en dat het uittreden van de vennoot aan wie de waarde van zijn maatschappelijke aandelen wordt terugbetaald eveneens moet aanvaard worden, onder de bij die maatregel bepaalde voorwaarden. Erkenning en aanvaarding zijn verplicht ingeval het gaat om openbare of ministeriële ambten.

» Art. 11. — De maatschappelijke aandelen kunnen aan derden die vreemd zijn aan de vennootschap slechts worden overgedragen met de instemming van de vennoten die ten minste drie vierde der stemmen vertegenwoordigen. Niettemin kan de algemene maatregel van bestuur bepalen dat een meer uitgebreide meerderheid of de algemene instemming der vennoten vereist is.

» Het voorstel inzake overdracht wordt betekend aan de vennootschap en aan elke vennoot. Indien de vennootschap haar beslissing niet heeft laten kennen binnen twee maanden na de laatste betekening waarvan sprake in het onderhavige lid, wordt de toestemming voor de overdracht op impliciete wijze geweigerd.

» Indien de vennootschap haar instemming geweigerd heeft, zijn de vennoten verplicht om binnen drie maanden na de weigering de maatschappelijke aandelen over te nemen of te doen overnemen tegen een prijs welke is bepaald onder de voorwaarden gesteld bij de voor elk beroep geldende algemene maatregel van bestuur.

» De algemene maatregel van bestuur kan de in het tweede en derde lid van dit artikel vastgestelde termijnen verlengen wanneer het gaat om openbare en ministeriële ambten.

» Art. 12. — De maatschappelijke aandelen kunnen vrij tussen vennoten worden overgedragen, tenzij de statuten het tegendeel bepalen.

» Indien de statuten een clause bevatten welke de vrijheid van overdracht beperkt, is het bepaalde in artikel 11, tweede en derde lid, toepasselijk bij gebreke aan desbetreffende statutaire bepalingen.

» Art. 13. — Op verzoek van een vennoot is de vennootschap verplicht om haar aandelen door andere vennoten of door derden te doen overnemen, dan wel om ze zelf over te nemen overeenkomstig de voorwaarden bepaald in de voor elk beroep geldende algemene maatregel van bestuur. In het tweede geval is de vennootschap verplicht haar kapitaal te verminderen ten bedrage van de nominale waarde van die aandelen.

» Art. 9. — Les parts sociales doivent être souscrites en totalité par les associés. Celles qui représentent des apports en nature doivent être libérées intégralement dès la constitution de la société.

» La répartition des parts sociales est mentionnée dans les statuts. Elle tient compte des apports en numéraire, et selon l'évaluation qui en est faite, des apports en nature et notamment des apports de droits incorporels.

» Aucun apport en industrie ne peut être représenté par des parts sociales.

» CHAPITRE III.

» FONCTIONNEMENT DE LA SOCIÉTÉ.

» Art. 10. — Un associé peut se retirer de la société, soit qu'il cède ses parts sociales, soit que la société lui rembourse la valeur de ces parts.

» Le règlement d'administration publique particulier à chaque profession peut décider que le cessionnaire des parts sociales devra être agréé par l'autorité de nomination et que le retrait de l'associé auquel est remboursée la valeur de ses parts devra également être approuvé, dans les conditions déterminées par ledit règlement. Cet agrément et cette approbation sont obligatoires dans le cas des offices publics et ministériels.

» Art. 11. — Les parts sociales ne peuvent être cédées à des tiers étrangers à la société qu'avec le consentement des associés représentant au moins les trois quarts des voix. Toutefois, le règlement d'administration publique peut imposer l'exigence d'une majorité plus forte ou de l'unanimité des associés.

» Le projet de cession est notifié à la société et à chacun des associés. Si la société n'a pas fait connaître sa décision dans le délai de deux mois à compter de la dernière des notifications prévues au présent alinéa, le consentement à la cession est implicitement refusé.

» Si la société a refusé de consentir à la cession, les associés sont tenus, dans le délai de trois mois à compter de ce refus, d'acquérir ou de faire acquérir les parts sociales, à un prix fixé dans les conditions déterminées par le règlement d'administration publique particulier à chaque profession.

» Le règlement d'administration publique peut augmenter les délais prévus aux alinéas 2 et 3 du présent article, en ce qui concerne les offices publics et ministériels.

» Art. 12. — Sauf disposition contraire des statuts, les parts sociales sont librement cessibles entre associés.

» Si les statuts contiennent une clause limitant la liberté de cession, les dispositions de l'article 11, alinéas 2 et 3 sont applicables à défaut de stipulations statutaires.

» Art. 13. — Lorsqu'un associé le demande, la société est tenue, soit de faire acquérir ses parts par d'autres associés ou des tiers, soit de les acquérir elle-même, dans les conditions déterminées par le règlement d'administration publique particulier à chaque profession. Dans le second cas, la société est tenue de réduire son capital du montant de la valeur nominale de ces parts.

» Indien het maatschappelijke kapitaal, ingevolge het bepaalde in het voorgaande lid, is gedaald tot beneden het eventueel door een algemene maatregel van bestuur bepaalde minimum, dan dient het te worden verhoogd ten einde het op dit minimum te brengen, en wel onder de voorwaarden en binnen de perioden welke in die maatregel zijn vastgesteld, zoniet kan elke vennoot om de ontbinding van de vennootschap verzoeken.

» Art. 14. — De overdracht van de maatschappelijke aandelen wordt schriftelijk vastgesteld. Onder de in artikel 1690 van het Burgerlijk Wetboek bepaalde voorwaarden kan zij aan de vennootschap worden tegengeworpen.

» Zij kan slechts aan derden worden tegengeworpen nadat die formaliteiten zijn vervuld en bovendien bekendgemaakt op de wijze, als bepaald in de voor elk beroep geldende algemene maatregel van bestuur.

» Art. 15. — De professionele burgerlijke vennootschap wordt beheerd door één of meer vennoten, die zijn aangewezen in de oprichtingsakte dan wel bij een latere beslissing. Nochtans kan bij de algemene maatregel van bestuur betreffende ieder beroep worden beslist dat alle vennoten zaakvoerder moeten zijn.

» De voorwaarden inzake benoeming en afzetting van de zaakvoerders, hun bevoegdheid, alsmede de duur van hun mandaat worden bepaald in de voor elk beroep geldende algemene maatregel van bestuur. De bevoegdheden van de zaakvoerders mogen in geen geval tot gevolg hebben dat de vennoten bij het vervullen van hun beroepswerkzaamheden in een verhouding van ondergeschiktheid t.o.v. de vereniging komen te staan.

» De statutaire clause die de overeenkomstig het vorige lid aan de beheerders toe te kennen bevoegdheden beperken, kunnen niet aan derden worden tegengeworpen.

» Art. 16. — De zaakvoerders zijn al naar het geval persoonlijk of solidair tegenover de vennootschap of tegenover derden aansprakelijk voor de inbreuken op wetten en reglementen, voor de schending van de statuten en voor de bij hun beheer begane fouten. Indien verschillende zaakvoerders aan dezelfde feiten deel hebben gehad, bepaalt de rechtbank het aandeel van ieders aansprakelijkheid.

» Art. 17. — De beslissingen welke buiten de bevoegdheid van de zaakvoerders vallen, worden door de vennoten genomen.

» Ieder vennoot heeft het recht aan de beslissingen deel te nemen onder de door de statuten van de vennootschap bepaalde voorwaarden. Wanneer het totaal aantal stemmen en de verdeling ervan onder de vennoten niet bij de statuten zijn bepaald, beschikt ieder vennoot over één stem.

» De voor elk beroep geldende algemene maatregel van bestuur bepaalt de manier waarop de vennoten worden geraadpleegd, de regels betreffende quorum en meerderheid vereist voor de geldigheid van hun beslissingen, alsmede de voorwaarden waarin de vennoten worden voorgelicht over de stand van zaken van de vennootschap.

» Art. 18. — Alle bezoldigingen welke als tegenprestatie van de beroepswerkzaamheid van de vennoten worden uitgekeerd, zijn ontvangsten van de vennootschap en worden door deze geïnd.

» De statuten bepalen de wijze waarop de winsten onder de vennoten worden verdeeld. De verdeling geschiedt niet noodzakelijk in verhouding tot het deel van het maatschappelijk kapitaal dat door ieder der vennoten is vertegenwoordigd.

» Wanneer de in het vorige lid bedoelde clause niet voorkomt in de statuten, heeft ieder vennoot recht op een gelijk aandeel in de winsten.

» Si par application des dispositions de l'alinéa précédent, le capital social est réduit au-dessous du montant minimum éventuellement imposé par un règlement d'administration publique, une augmentation ayant pour effet de le porter à ce montant doit avoir lieu dans les conditions et délais fixés par ledit règlement. A défaut, tout intéressé peut demander la dissolution de la société.

» Art. 14. — La cession des parts sociales doit être constatée par écrit. Elle est rendue opposable à la société dans les formes prévues à l'article 1690 du Code civil.

» Elle n'est opposable aux tiers qu'après accomplissement de ces formalités et, en outre, après publicité dont les modalités sont fixées par le règlement d'administration publique particulier à chaque profession.

» Art. 15. — La société civile professionnelle est gérée par un ou plusieurs associés désignés, soit dans l'acte constitutif, soit par une décision postérieure. Toutefois, le règlement d'administration publique particulier à chaque profession peut décider que tous les associés doivent être gérants.

» Les conditions de nomination et de révocation des gérants, leurs pouvoirs et la durée de leur mandat sont déterminés par le règlement d'administration publique particulier à chaque profession. Les pouvoirs des gérants ne peuvent en aucun cas avoir pour effet de créer une subordination des associés à la société pour l'accomplissement de leurs actes professionnels.

» Les clauses statutaires limitant les pouvoirs qui seront attribués aux gérants en application de l'alinéa précédent, sont inopposables aux tiers.

» Art. 16. — Les gérants sont responsables, individuellement ou solidairement selon les cas, envers la société ou envers les tiers, soit des infractions aux lois et règlements, soit de la violation des statuts, soit des fautes commises dans leur gestion. Si plusieurs gérants ont coopéré aux mêmes faits, le tribunal détermine la part de responsabilité incombant à chacun.

» Art. 17. — Les décisions qui excèdent les pouvoirs des gérants sont prises par les associés.

» Chaque associé a le droit de participer aux décisions, dans les conditions fixées par les statuts de la société. En l'absence de dispositions statutaires déterminant le nombre total des voix et leur répartition entre les associés, chacun d'eux dispose d'une seule voix.

» Le règlement d'administration publique particulier à chaque profession détermine le mode de consultation des associés, les règles de quorum et de majorité exigées pour la validité de leurs décisions et les conditions dans lesquelles ils sont informés de l'état des affaires sociales.

» Art. 18. — Les rémunérations de toute nature, versées en contrepartie de l'activité professionnelle des associés, constituent des recettes de la société et sont perçues par celle-ci.

» Les statuts déterminent les modalités de répartition des bénéfices entre les associés. Cette répartition n'est pas nécessairement effectuée en proportion de la fraction du capital social représentée par chaque associé.

» A défaut de clause statutaire visée à l'alinéa précédent, chaque associé a droit à la même part de bénéfices.

» Art. 19. — De vennoten zijn voor onbepaalde tijd solidair aansprakelijk voor de maatschappelijke schulden ten opzichte van derden. Die bepaling levert geen beletsel op voor de associatie — in afwijking van de bestaande bepalingen en behoudens verbod bij algemene maatregel van bestuur betreffende elk beroep — van een echtpaar in dezelfde professionele burgerlijke vennootschap.

» De schuldeisers van de vennootschap mogen de betaling van de maatschappelijke schulden van een vennoot pas vorderen nadat zij tevergeefs de vennootschap hebben aangemaand.

» In de statuten mag worden bepaald dat elke vennoot in zijn betrekkingen met zijn medevennoten aansprakelijk is voor de maatschappelijke schulden tot een bij die statuten bepaald beloop.

» Art. 20. — Elke vennoot is aansprakelijk tot het beloop van zijn gehele bezit voor de door hem verrichte professionele handelingen.

» De vennootschap is samen met hem solidair aansprakelijk voor de schadelijke gevolgen van die handelingen.

» Art. 21. — De voor elk beroep geldende algemene maatregel van bestuur bepaalt de bevoegdheden en machten van elke vennoot en van de vennootschap voor de uitoefening van het beroep en voorziet eventueel in de aanpassing van de deontologische en disciplinaire regels welke erop van toepassing zijn.

» HOOFDSTUK IV. — DIVERSE BEPALINGEN.

» Art. 22. — Tenzij de voor elk beroep geldende algemene maatregel van bestuur het anders bepaalt, wordt de duur van de vennootschap vrijelijk door de statuten vastgesteld.

» Art. 23. — De professionele burgerlijke vennootschap wordt niet ontbonden ingevolge het overlijden of de onbekwaamverklaring van een vennoot, noch wanneer aan één van de vennoten definitief wordt verboden zijn beroep uit te oefenen.

» In geval van overlijden zijn de erfgenamen of de rechthebbenden ertoe gehouden om binnen de bij de algemene maatregel van bestuur vastgestelde termijn de maatschappelijke aandelen van de overleden vennoot overeenkomstig de artikelen 4 en 11 over te dragen. Indien bij het verstrijken van de termijn geen enkele overdracht regelmatig is geschied, betalen de vennootschap of de vennoten de maatschappelijke aandelen terug aan de erfgenamen of rechthebbenden onder de in artikel 13 vastgestelde voorwaarden.

» In geval van definitieve wettelijke of gerechtelijke onbekwaamverklaring om het beroep uit te oefenen, is het bepaalde in het vorige lid toepasselijk op de door de onbekwaamverklaring getroffen vennoot.

» Gedurende de in het hierboven staande tweede lid vastgestelde termijn mogen de vennoot, of, al naar het geval, diens erfgenamen of rechthebbenden, geen enkel recht in de vennootschap uitoefenen.

» Nochtans blijven zij — tenzij zij hiervan vervallen worden verklaard — gerechtigd op de verdeling van de winsten, overeenkomstig de voorwaarden gesteld in de voor elk beroep geldende algemene maatregel van bestuur.

» Art. 24. — De voor elk beroep geldende algemene maatregel van bestuur bepaalt de gevolgen van de tijdelijke onbekwaamverklaring om het beroep uit te oefenen, waardoor een vennoot of de vennootschap zouden worden getroffen.

» Art. 19. — Les associés répondent indéfiniment et solidairement des dettes sociales à l'égard des tiers. Cette disposition ne fait pas obstacle à ce que, par dérogation aux dispositions existantes et sauf interdiction par le règlement d'administration publique particulier à chaque profession, deux époux soient associés dans une même société civile professionnelle.

» Les créanciers de la société ne peuvent poursuivre le paiement des dettes sociales contre un associé qu'après avoir vainement mis en demeure la société.

» Les statuts peuvent stipuler que, dans les rapports entre associés, chacun de ceux-ci est tenu des dettes sociales dans la proportion qu'ils déterminent.

» Art. 20. — Chaque associé répond sur l'ensemble de son patrimoine, des actes professionnels qu'il accomplit,

» La société est solidairement responsable avec lui, des conséquences dommageables de ces actes.

» Art. 21. — Le règlement d'administration publique particulier à chaque profession détermine les attributions et les pouvoirs de chaque associé et de la société pour l'exercice de la profession et procède, le cas échéant, à l'adaptation des règles de déontologie et de discipline qui leur sont applicables.

» CHAPITRE IV. — DISPOSITIONS DIVERSES.

» Art. 22. — Sauf dispositions contraires du règlement d'administration publique particulier à chaque profession, les statuts fixent librement la durée de la société.

» Art. 23. — La société civile professionnelle n'est pas dissoute par le décès ou l'interdiction d'un associé. Elle n'est pas non plus dissoute lorsque l'un des associés est frappé de l'interdiction définitive d'exercer la profession.

» En cas de décès, les héritiers ou ayants droit sont tenus, dans le délai fixé par le règlement d'administration publique, de céder les parts sociales de l'associé décédé dans les conditions prévues aux articles 4 et 11. Si aucune cession n'est régulièrement intervenue à l'expiration du délai, la société ou les associés remboursent les parts sociales aux héritiers ou ayants droit dans les conditions prévues à l'article 13.

» En cas d'interdiction légale ou judiciaire ou en cas d'interdiction définitive d'exercer la profession, les dispositions de l'alinéa précédent sont applicables à l'associé frappé d'interdiction.

» Pendant le délai prévu à l'alinéa 2 ci-dessus, l'associé, ses héritiers ou ayants droit, selon les cas, ne peuvent exercer aucun droit dans la société.

» Toutefois, et à moins qu'ils en soient déchus, ils conservent vocation à la répartition des bénéfices, dans les conditions prévues au règlement d'administration publique particulier à la profession.

» Art. 24. — Le règlement d'administration publique particulier à chaque profession détermine les effets de l'interdiction temporaire d'exercer la profession dont un associé ou la société serait frappé.

» Art. 25. — Tot ontbinding of verlenging van de vennootschap wordt besloten door de vennoten, die beslissen bij de meerderheid welke door de algemene maatregel van bestuur betreffende ieder beroep is vastgesteld.

» Indien er om een of andere reden slechts één vennoot overblijft, kan deze binnen zes maanden de toestand regulariseren, zoniet wordt de vennootschap ontbonden onder de door de algemene maatregel van bestuur betreffende ieder beroep vastgestelde voorwaarden.

» Art. 26. — In geval van ontbinding van een professionele burgerlijke vennootschap die het statuut van coöperatie heeft aangenomen, kunnen de na aanzuivering van de passiva en terugbetaling van het gestorte kapitaal overblijvende netto-activa worden verdeeld onder de vennoten, zulks onder de voorwaarden welke zijn gesteld in de algemene maatregel van bestuur betreffende ieder beroep.

» Art. 27. — Tenzij de algemene maatregel van bestuur betreffende ieder beroep het anders bepaalt, kan aan de professionele burgerlijke vennootschap niet een andere vennootschapsvorm worden gegeven.

» Art. 28. — De nietigheid van de professionele burgerlijke vennootschap kan niet worden uitgesproken dan bij gebreke van een akte van oprichting of in de gevallen welke zijn vastgesteld in het bepaalde betreffende de nietigheid van de contracten.

» Noch de vennootschap, noch de vennoten mogen de nietigheid inroepen ten opzichte van derden.

» Art. 29. — De benaming « professionele burgerlijke vennootschap » mag slechts worden gebruikt door de onder het bepaalde van deze wet vallende vennootschappen.

» De ongeoorloofde gebruikmaking van die benaming of van enigerlei andere benaming die daarmee verward kan worden, wordt gestraft met gevangenisstraf van een maand tot twee jaar en met geldboete van vijftig tot duizend frank, of met één van die twee straffen alleen.

» Bovendien kan de rechtbank ten koste van de veroordeelde de bekendmaking van het vonnis in ten hoogste drie dagbladen bevelen.

» Art. 30. — De artikelen 1832 tot 1872 van het Burgerlijk Wetboek zijn van toepassing op de professionele burgerlijke vennootschappen, wat betreft de bepalingen ervan die niet strijdig zijn met die van onderhavige wet.

VERANTWOORDING.

De redenen van het amendement zijn uitvoerig verantwoord in de Memorie van Toelichting die het Franse wetsontwerp voorafgaat en waarvan de volledige tekst hierna volgt :

De uitoefening van de vrije beroepen in Frankrijk is nog steeds sterk individualistisch getint. Dit is waarschijnlijk te wijten aan het feit dat het voornaamste kenmerk van deze beroepen de intellectuele activiteit is, waarvoor gedurende lange jaren weinig middelen aan materieel en personeel vereist waren van degenen die deze beroepen uitoefenden.

Maar op dat gebied tekent zich een evolutie af : op materieel vlak maken de vorderingen van de techniek het voor de vrije beroepen nodig niet achter te blijven bij de nijverheids- of handelssector wat de actiemiddelen betreft ; op intellectueel vlak vloeit uit het steeds ingewikkelder wordende karakter van de op te lossen problemen een specialisatie voort waarbij de kwaliteit van de aan de gebruikers verstrekte diensten verbetert.

Rekening houdend met die nieuwe factoren, mag men aannemen dat het voortbestaan van de vrije beroepen verbonden is aan de mogelijkheid voor de beoefenaars ervan om zich te verenigen. Dit is des te noodzakelijker daar de invoering van de vrijheid van vestiging en van het vrij verrichten van diensten binnen de Europese Economische Gemeenschap het voor de onderdanen van de lid-Staten mogelijk zou maken hun werkzaamheid in Frankrijk te verrichten. Nu is bekend dat

» Art. 25. — La dissolution ou la prorogation de la société est décidée par les associés, statuant à la majorité qui sera déterminée par le règlement d'administration publique particulier à la profession.

» Si pour quelque motif que ce soit, il ne subsiste qu'un seul associé, celui-ci peut, dans un délai de six mois, régulariser la situation. A défaut, la société est dissoute dans les conditions fixées par le règlement d'administration publique prévu ci-dessus.

» Art. 26. — En cas de dissolution d'une société civile professionnelle ayant adopté le statut de coopérative, l'actif net de la société subsistant après extinction du passif et remboursement du capital versé peut être réparti entre les associés dans les conditions fixées par le règlement d'administration publique particulier à chaque profession.

» Art. 27. — La société civile professionnelle ne peut, sauf disposition contraire du règlement d'administration publique particulier à la profession, être transformée en société d'une autre forme.

» Art. 28. — La nullité de la société civile professionnelle ne peut être prononcée que pour défaut d'acte constitutif ou dans les cas prévus par les dispositions qui régissent les nullités des contrats.

» Ni la société, ni les associés ne peuvent se prévaloir de la nullité à l'égard des tiers.

» Art. 29. — L'appellation « société civile professionnelle » ne peut être utilisée que par les sociétés soumises aux dispositions de la présente loi.

» L'emploi illicite de cette appellation ou de toute expression de nature à prêter à confusion avec celle-ci est puni d'un emprisonnement d'un mois à deux ans et d'une amende de cinquante francs à mille francs, ou de l'une de ces deux peines seulement.

» Le tribunal pourra, en outre, ordonner la publication du jugement, aux frais du condamné, dans trois journaux au maximum.

» Art. 30. — Les articles 1832 à 1872 du Code civil sont applicables aux sociétés civiles professionnelles, dans leurs dispositions qui ne sont pas contraires à celles de la présente loi.

JUSTIFICATION.

Les raisons de l'amendement sont amplement justifiées dans l'Exposé des motifs qui précède le projet de loi français dont ci-après le texte in extenso :

L'exercice des professions libérales en France est encore fortement imprégné d'individualisme. Cela tient sans doute au fait que ces professions se caractérisent essentiellement par une activité intellectuelle qui pendant longtemps n'a exigé que peu de moyens en matériel et en personnel pour celui qui s'y adonne.

Mais une évolution apparaît dans ce domaine : sur le plan matériel, le développement des techniques impose aux professions libérales de ne pas se laisser distancer par le secteur industriel ou commercial en ce qui concerne les moyens d'action ; sur le plan intellectuel, la complexité croissante des problèmes à résoudre conduit à une spécialisation qui assure aux usagers des services de meilleure qualité.

Compte tenu de ces facteurs nouveaux, il est permis de penser que la survie des professions libérales est liée à la possibilité pour leurs membres de se grouper. Cette nécessité apparaîtrait d'autant plus, si l'instauration de la liberté d'établissement et de la libre prestation des services à l'intérieur de la Communauté Economique Européenne permettait aux ressortissants des Etats membres d'exercer leur activité en France. Or, on sait que certaines législations européennes donnent toute facilité

sommige Europese wetgevingen de beoefenaars van vrije beroepen alle faciliteiten verlenen om vennootschappen op te richten. De competitie zal vermoedelijk zeer scherp zijn en de Fransen dienen in de mogelijkheid te worden gesteld daar het hoofd aan te bieden.

Er dient te worden opgemerkt dat niets belet dat de beoefenaars van vrije beroepen nu reeds gemeenschappelijk materiële middelen gebruiken of zelfs gemeenschappelijk personeel aanwerven. Het geldt hier een eerste vorm van groepering, die in het juridisch kader van een, met name coöperatieve, vennootschap kan overgaan. Maar in dit geval blijft iedereen zijn beroep individueel uitoefenen, hoewel hij daartoe een beroep doet op gemeenschappelijke diensten.

Het lijkt noodzakelijk op deze weg nog verder te gaan en het de beoefenaars van vrije beroepen mogelijk te maken, als dit thans het geval niet is, hun beroep gezamenlijk uit te oefenen door echte professionele vennootschappen op te richten. Er dient op te worden gewezen dat deze mogelijkheid bij ordonnance n° 45-2138 van 19 september 1945 reeds verleend is aan de accountants en aan de erkende boekhouders die vennootschappen onder firma, vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid of vennootschappen op aandelen voor de uitvoering van hun beroep mogen oprichten.

Duidelijkheidshalve dient dus een duidelijk onderscheid te worden gemaakt tussen :

— enerzijds de vennootschap van « middelen » of « diensten », waarvan het doel geenszins de uitoefening van het beroep is, maar slechts de verstrekking of levering van materiële middelen (personeel, gebouwen, apparatuur, bibliotheek, kantoorbehoeften, enz.) aan haar leden, wier juridische beroepstoestand daardoor geen wijziging ondergaat. Iedere vennoot blijft zijn beroep individueel uitoefenen; hij int n.l. zelf de bezoldiging voor zijn activiteit. De vennootschap heeft geen rechtsband met de beroepsorganen, die hun bevoegdheden uitsluitend uitoefenen t.o.v. de natuurlijke vennoten die het beroep beoefenen.

Er valt op te merken dat de vennootschap van « middelen » of « diensten », die in enkele vrije beroepen reeds verspreid is, meestal het statuut van samenwerkende vennootschap aanneemt, dat met haar doel goed overeenstemt.

— anderzijds de door het onderhavige wetsontwerp ingestelde professionele burgerlijke vennootschap, die evengoed als de natuurlijke personen een lid is van het beroep. Zij zal het beroep uitoefenen via de vennoten die als zodanig dezelfde voorwaarden zullen moeten vervullen als opgelegd zijn aan de natuurlijke personen die het beroep individueel uitoefenen en daardoor hun onafhankelijkheid niet zullen verliezen bij het uitoefenen van beroepsverrichtingen. Het ligt voor de hand dat de professionele burgerlijke vennootschap evenals de vennootschap van « middelen » of « diensten » de diensten en middelen zal verstrekken welke nodig zijn voor haar beroepsactiviteit, die de som is van die van de vennoten.

Zij zal de als tegenprestatie voor bedoelde activiteit gestorte bezoldigingen zelf innen en de geboekte winsten verdelen. De professionele burgerlijke vennootschap zal, als lid van het beroep, net als de vennoten in rechtstreeks verband staan met de beroepsorganen. Ten slotte is er geen bezwaar tegen dat zij eveneens het statuut van samenwerkende vennootschap aanneemt.

Het eerste artikel van het wetsontwerp stelt als principe dat de personen die een zelfde vrij beroep uitoefenen dat aan een wettelijk of bestuursrechtelijk statuut onderworpen is of waarvan de titel beschermd is, professionele vennootschappen kunnen oprichten.

De vennoten moeten natuurlijke personen zijn en de vennootschap is verplicht burgerlijk. Het lijkt immers niet verantwoord, ondanks het precedent van de ordonnance van 19 september 1945 betreffende de accountants en erkende boekhouders, handelsvennootschappen naar de vorm (vennootschappen op aandelen) in de mogelijkheid te stellen een vrij beroep uit te oefenen dat uiteraard niet commercieel is.

Daarbij is het noodzakelijk gebleken het toepassingsgebied van het wetsontwerp te beperken tot de vrije beroepen welke onderworpen zijn aan een wettelijk of bestuursrechtelijk statuut of waarvan de titel beschermd is. De leden van een niet gereguleerd beroep zijn immers vrij om bedoeld beroep in een vennootschap uit te oefenen en kunnen daarom onverschillig welke vennootschapsvorm aannemen. Deze principieel vrijheid belet dus dat de bepalingen van het onderhavige ontwerp hun zouden worden opgelegd. Het is integendeel verkieslijk aan de gereguleerde beroepen de mogelijkheid te geven om gebruik te maken van de nieuwe vorm van vennootschap die de professionele burgerlijke vennootschap is.

Het is ongetwijfeld nodig het in lid 1 van artikel 1, vervatte beginsel te poneren, doch het is evenzeer wenselijk bepaalde perken te stellen aan de toepassing ervan. Daarom bepaalt het tweede lid van artikel 1 dat de vraag of de leden van een bepaald vrij beroep het recht hebben een professionele vennootschap op te richten, zal worden geregeld door

aux membres des professions libérales pour constituer des sociétés. La compétition sera probablement très vive et il importe de donner aux français les moyens de la soutenir.

Il faut observer que dès à présent, rien n'interdit à ceux exerçant une profession libérale d'utiliser des moyens matériels communs ou même d'embaucher du personnel en commun. Il s'agit là d'une première forme de groupement, qui peut prendre le cadre juridique d'une société, notamment à forme coopérative. Mais dans cette situation, chacun continue à exercer la profession à titre individuel, tout en ayant recours, pour cet exercice, à des services communs.

Il apparaît nécessaire de dépasser ce stade et de permettre aux membres des professions libérales, lorsque tel n'est pas le cas actuellement, d'exercer la profession en commun, en constituant de véritables sociétés professionnelles. Il faut noter qu'une telle possibilité est déjà accordée par l'ordonnance n° 45-2138 du 19 septembre 1945, aux experts-comptables et aux comptables agréés qui peuvent constituer des sociétés en nom collectif, des sociétés à responsabilité limitée ou des sociétés par actions, pour l'exercice de leur profession.

Il convient donc, pour éviter toute confusion, de distinguer nettement :

— d'une part, la société de « moyens » ou de « services » dont l'objet n'est en aucune manière l'exercice de la profession, mais seulement la prestation ou la fourniture de moyens matériels (personnel, locaux, appareils, bibliothèques, matériel de bureau, etc.) à ses membres dont la situation juridique professionnelle ne subit par là même aucun changement. Chaque associé continue à exercer son activité de manière individuelle : notamment, il perçoit lui-même les rémunérations qui sont la contrepartie de cette activité. La société n'a aucun lien juridique avec les organismes professionnels qui n'exercent leurs pouvoirs qu'à l'égard des seuls membres de la profession que sont les personnes physiques associées.

Il faut noter que la société de « moyens » ou de « services », déjà répandue dans quelques professions libérales, adopte le plus souvent le statut de coopérative qui est bien adapté à son objet.

— d'autre part, la société civile professionnelle instituée par le présent projet de loi, qui sera un membre de la profession au même titre que les personnes physiques. Elle exercera la profession par l'intermédiaire des associés qui, en cette qualité, devront justifier des mêmes conditions que celles exigées des personnes physiques exerçant à titre individuel, et ne perdront pas pour autant leur indépendance dans l'accomplissement des actes professionnels. Il est bien évident que la société civile professionnelle, comme la société de « moyens » ou de « services », fournira les services et les moyens nécessaires à son activité professionnelle qui sera la somme de celle des associés.

Elle percevra elle-même les rémunérations versées en contrepartie de cette activité et elle répartira les bénéfices réalisés. En tant que membre de la profession, la société civile professionnelle sera directement reliée, comme les associés, aux organismes professionnels. Enfin, rien ne lui interdit d'adopter, elle aussi, le statut de coopérative.

L'article premier du projet de loi pose le principe que des personnes exerçant une même profession libérale soumise à un statut législatif ou réglementaire ou dont le titre est protégé, peuvent constituer des sociétés professionnelles.

Les associés doivent être des personnes physiques et la société est obligatoirement civile. Il semble en effet inopportun, malgré le précédent de l'ordonnance du 19 septembre 1945, en ce qui concerne les experts-comptables et les comptables agréés, de permettre à des sociétés commerciales par la forme (sociétés par actions) d'exercer une profession libérale qui par essence n'est pas commerciale.

Il est apparu, en outre, nécessaire de limiter le champ d'application du projet de loi aux professions libérales soumises à un statut législatif et réglementaire ou dont le titre est protégé. En effet, les membres d'une profession non réglementée ont toute liberté pour exercer cette profession en société et pour ce faire, peuvent adopter n'importe quel type de société. Cette liberté par définition, met donc obstacle à ce que les dispositions du présent projet leur soient imposées. Il est préférable, au contraire, de réserver aux professions réglementées, la faculté d'utiliser ce type nouveau que constituera la société civile professionnelle.

S'il est nécessaire de poser le principe de l'article premier, alinéa 1er, il est cependant souhaitable de nuancer son application. C'est pourquoi, le deuxième alinéa de l'article premier réserve à un règlement d'administration publique le soin de décider si les membres d'une profession libérale déterminée peuvent se prévaloir du droit de constituer des

een algemene maatregel van bestuur. Na onderzoek kan immers blijken dat het niet past dat vennootschappen een of ander beroep uitoefenen. In welk geval er geen algemene maatregel van bestuur voor het beoogde beroep zal worden genomen.

Overeenkomstig het vorenstaande wordt in artikel 2 duidelijk verklaard dat de professionele burgerlijke vennootschap zelf het beroep van haar leden uitoefent.

Hetzelfde artikel voorziet verder in de mogelijkheid om professionele burgerlijke vennootschappen op te richten onder natuurlijke personen die een verschillend beroep uitoefenen. De algemene maatregelen van bestuur zullen eventueel bepalen welke beroepen het voordeel van die bepaling mogen inroepen. Om geen enkele, eventueel interessante, formule onmogelijk te maken, is bepaald dat leden van niet gereguleerde beroepen tot een professionele burgerlijke vennootschap kunnen toetreden. Doch er moet worden gepreciseerd dat in een vennootschap, waarvan alle leden niet hetzelfde beroep uitoefenen, iedere vennoot slechts de handelingen mag stellen die behoren tot zijn eigen beroep, met uitsluiting van die welke behoren tot de andere, in de vennootschap vertegenwoordigde beroepen, zoniet zou dit een middel zijn om het statuut van een gereguleerd beroep dat bepaalde voorwaarden oplegt aan degenen die het wensen uit te oefenen, te overtreden.

Artikel 3 herinnert er uitdrukkelijk aan dat een professionele burgerlijke vennootschap zoals elke vennootschap de vorm van een coöperatieve vennootschap kan aannemen door zich te onderwerpen aan de wet van 10 september 1945, aan welke bepalingen de voorrang zal worden gegeven boven het gemeen recht en boven de bepalingen van dit ontwerp, voor zover deze in strijd mochten zijn met de bepalingen van voornoemde wet.

Artikel 4 bepaalt dat een vennoot in een professionele burgerlijke vennootschap zelf lid moet zijn van een vrij beroep, ongeacht of hij dit beroep zelf reeds geregeld uitoefent, dan wel alle wettelijke en reglementaire voorwaarden vervult om dit uit te oefenen. Daardoor wordt de professionele aard van de vennootschap bevestigd.

Artikel 5 ten slotte legt verbod op om deel uit te maken van verscheidene professionele burgerlijke vennootschappen en om een zelfde beroep tegelijk in een vennootschap en persoonlijk uit te oefenen. Het is normaal dat een vennoot zijn voornaamste beroepswerkzaamheid volledig wijdt aan de vennootschap.

De artikelen 6 tot 9 handelen over de oprichting van een vennootschap en stellen de principes vast die door de voor elk beroep geldende maatregel van bestuur nader zullen worden gepreciseerd, naar gelang van de problemen die eigen zijn aan dit beroep. Het betreft hier procedureproblemen, met name het doen ressorteren van een vennootschap onder een openbare of ministeriële dienst (art. 6), de inhoud van de statuten van de vennootschap (art. 7), de verdeling van het maatschappelijk kapitaal in gelijke delen en het minimumbedrag ervan (art. 8), het maximum aantal vennoten (art. 8) en de verschillende soorten inbrengsten (art. 9). In verband met dit laatste probleem wordt opgemerkt dat de inbreng van activiteit niet kan omgezet worden in maatschappelijke aandelen. Immers, in de professionele burgerlijke vennootschap brengt ieder vennoot vanzelfsprekend zijn activiteit in. Derhalve zou niet geduld kunnen worden dat zekere vennoten als tegenprestatie daarvoor, maatschappelijke aandelen zouden krijgen, terwijl andere vennoten die niet krijgen. Indien de activiteiten zowel kwantitatief als kwalitatief verschillen, kan daarmee rekening worden gehouden bij de verdeling van de winsten, zoals dat bij artikel 18 wordt toegestaan.

De artikelen 10 t/m 21 regelen de werking van de vennootschap.

Een vennoot kan uit de vennootschap treden door overdracht van zijn aandelen, ofwel door aan de vennootschap de terugbetaling ervan te vragen. Maar voor zekere beroepen, en met name voor de openbare of ministeriële ambten, voorziet de algemene maatregel van bestuur in een regeling van erkenning van de overnemer of van aanvaarding van de terugtrekking zonder meer van de overdrager, door de overheid die de benoemingen doet (art. 10).

De overdracht van maatschappelijke aandelen aan derden dient eveneens te geschieden met de instemming van de vennoten. Maar indien zij de overnemer niet erkennen, kunnen de vennoten de overdrager er niet toe dwingen, tegen zijn wil in van de vennootschap deel te blijven uitmaken. Zij zijn verplicht om zijn maatschappelijke aandelen over te nemen of ze te laten overnemen (art. 11 en 12).

En indien een vennoot zich zonder meer uit de vennootschap wenst terug te trekken, zijn de medevennoten verplicht om de aandelen zelf over te nemen of door derden te doen overnemen, dan wel ze door de vennootschap zelf te doen overnemen, overeenkomstig het bepaalde in de algemene maatregel van bestuur (art. 13).

De formaliteiten voor de overdracht van de aandelen zijn bepaald in artikel 14.

De zaakvoerders van de vennootschap moeten worden gekozen onder de vennoten.

Hun statuut wordt bepaald door de voor ieder beroep geldende algemene maatregel van bestuur (art. 15). Hun verantwoordelijkheid wordt in artikel 16 omschreven.

sociétés professionnelles. En effet, il peut apparaître à l'examen qu'il n'est pas opportun que des sociétés exercent telle ou telle profession. En pareil cas, il ne sera pas pris de règlement d'administration publique pour la profession considérée.

L'article 2 affirme nettement et conformément à ce qui a été dit ci-dessus, que la société civile professionnelle elle-même exerce la profession de ses membres.

Ce même article prévoit en outre la possibilité de constituer des sociétés civiles professionnelles entre personnes physiques exerçant des professions différentes. Les règlements d'administration publique indiqueront, le cas échéant, les professions pouvant bénéficier de cette disposition. Pour ne mettre obstacle à aucune formule qui se révélerait intéressante, la faculté est prévue de permettre à des membres des professions non réglementées d'entrer dans une société civile professionnelle. Mais il est apparu nécessaire de préciser que dans une telle société réunissant des membres n'ayant pas tous la même profession, chaque associé ne peut accomplir que les actes de sa profession personnelle, à l'exclusion de ceux relevant des autres professions représentées au sein de la société. Sinon, il y aurait eu là le moyen de transgresser le statut d'une profession réglementée qui exige de ceux qui veulent l'exercer des conditions déterminées.

L'article 3 rappelle expressément que la société civile professionnelle, comme toute société, peut adopter le statut de coopérative, en se soumettant à la loi du 10 septembre 1945 dont les dispositions primeront celles du droit commun et celles du présent projet, dans la mesure où celles-ci seraient contraires aux dispositions de la loi précitée.

L'article 4 exige que l'associé de la société civile professionnelle soit lui-même un membre de la profession libérale, soit qu'il exerce déjà régulièrement la profession à titre individuel, soit qu'il réunisse toutes les conditions exigées par les lois et règlements en vigueur pour l'exercer. Ainsi est affirmé le caractère professionnel de la société.

Enfin, l'article 5 interdit à une même personne d'être membre de plusieurs sociétés civiles professionnelles et d'exercer la même profession simultanément au sein d'une société et à titre individuel. Il est normal que toute l'activité professionnelle principale de l'associé soit consacrée à la société.

Les articles 6 à 9 traitent de la constitution de la société, notamment en posant des principes qui seront précisés par le règlement d'administration publique particulier à chaque profession, en fonction des problèmes de celle-ci. Il s'agit de la procédure, notamment de la titularisation de la société dans un office public ou ministériel (art. 6), du contenu des statuts de la société (art. 7), de la division du capital social en parts égales et de son montant minimal (art. 8), du nombre maximal d'associés (art. 8), et des diverses sortes d'apports (art. 9). Au sujet de ce dernier problème, il est précisé que les apports en industrie ne peuvent être représentés par des parts sociales. En effet, dans la société civile professionnelle, chaque associé, par définition, apportera son industrie. De ce fait, il serait inadmissible que, en contrepartie de celle-ci, certains associés reçoivent des parts sociales, contrairement à d'autres. Si les activités sont variables, tant en quantité qu'en qualité, il pourra être tenu compte de cette diversité lors de la répartition des bénéfices, ainsi que le permet l'article 18.

Les articles 10 à 21 organisent le fonctionnement de la société.

Un associé peut se retirer de la société, soit en cédant ses parts, soit en demandant le remboursement à la société. Mais dans certaines professions, et notamment dans les offices publics ou ministériels, le règlement d'administration publique organisera une procédure d'agrément du cessionnaire ou d'approbation du retrait pur et simple du cédant, par l'autorité qui a le pouvoir de nomination (art. 10).

La cession des parts sociales à un tiers est soumise à l'agrément des associés. Mais s'ils n'agrément pas le cessionnaire, les associés ne peuvent imposer au cédant de demeurer contre son gré dans la société. Ils sont tenus soit d'acquiescer, soit de faire acquiescer ses parts sociales (art. 11 et 12).

De même, si un associé souhaite se retirer purement et simplement de la société, les co-associés seront tenus soit d'acquiescer ou de faire acquiescer ses parts de tiers, soit de les faire acquiescer par la société elle-même, selon ce que décidera le règlement d'administration publique (art. 13).

Les formalités de cession des parts sont précisées par l'article 14.

Les gérants de la société sont obligatoirement choisis parmi les associés.

Le régime auquel ils sont soumis sera précisé par le règlement d'administration publique particulier à chaque profession (art. 15). Leur responsabilité est déterminée par l'article 16.

De beslissingen welke de bevoegdheden van de zaakvoerders te buiten gaan, worden door de vennoten genomen. Maar met het oog daarop is het niet wenselijk gebleken de klassieke regel te huldigen volgens welke het aantal stemmen van iedere vennoot in verhouding staat tot zijn kapitaalsinbreng. In de professionele burgerlijke vennootschap is de activiteit van ieder vennoot van groter belang dan zijn financiële inbreng. Het wetsvoorstel huldigt aldus het gelijkheidsprincipe: één vennoot, één stem. Daar op dit gebied echter een zekere vrijheid moet worden gelaten, mogen de statuten van dit principe afwijken, door aan de vennoten een ongelijk aantal stemmen toe te kennen volgens uiteenlopende criteria (bekendheid, bevoegdheid, anciënniteit enz.) (art. 17).

Artikel 18 handelt over de ontvangsten van de vennootschap en de verdeling van de winsten onder de vennoten. Er is uitdrukkelijk bepaald dat de vennoten persoonlijk geen enkele bezoldiging mogen ontvangen — en met name geen enkel ereloon — als tegenprestatie voor hun beroepsactiviteit in het kader van de vennootschap. Die bezoldigingen worden geïnd door de vennootschap, waarvan zij de inkomsten vormen (art. 18, 1° lid). Zijn er geen bijzondere statutaire bepalingen, dan worden de baten onder de vennoten op gelijke wijze verdeeld op grond van hetzelfde beginsel dat ertoe geleid heeft één stem aan iedere vennoot toe te kennen. Doch de statuten kunnen in een andere verdeling voorzien. Die bepalingen laten dus een grote mate van vrijheid aan de vennoten en maken dat de vennootschap op zeer soepele wijze kan werken.

De vennoten zijn hoofdelijk en onbeperkt aansprakelijk voor de schulden der vennootschap (art. 19). Doch die bepaling zou, volgens het gemeen recht, voor twee echtgenoten het verbod hebben ingehouden om van eenzelfde professionele burgerlijke vennootschap deel uit te maken. Een dergelijk resultaat zou niet wenselijk zijn, en er wordt dus voorzien in een uitdrukkelijke afwijking onder het voorbehoud dat de algemene maatregel van bestuur op die afwijking kan terugkomen, indien mocht blijken dat zij voor een bepaald beroep inopportuun is.

Iedere vennoot is aansprakelijk voor de door hem verrichte beroeps-handelingen, doch de vennootschap is met hem solidair aansprakelijk voor de schadelijke gevolgen van die handelingen. Dit is een logische oplossing, daar de vennootschap zelf het beroep uitoefent via haar vennoten en zij de bezoldigingen ontvangt (art. 20).

Het vraagstuk van de plichtlen en de tuchtregeling, die zowel toepasselijk zijn op de vennootschap als op de vennoten, moet opgelost worden door de voor elk beroep geldende algemene maatregel van bestuur (art. 21).

Hoewel de professionele burgerlijke vennootschap een personenvennootschap is, is het niet wenselijk dat het overlijden of de onbekwaamverklaring van een vennoot of diens uitsluiting van het beroep de ontbinding van de vennootschap tot gevolg heeft. In dit geval moet de vennoot zelf of, al naar het geval, diens erfgenamen zo vroeg mogelijk uit de vennootschap treden hetzij door overdracht van hun aandelen, hetzij door terugbetaling van deze aandelen door de vennootschap. Zij zullen te dien einde over een termijn beschikken die bij de algemene maatregel van bestuur wordt bepaald en gedurende welke noch de onbekwaamverklarde of van het beroep uitgesloten vennoot, noch a fortiori diens erfgenamen professionele handelingen mogen verrichten of aan het leven van de vennootschap deelnemen. Zij kunnen slechts aanspraak maken op de verdeling van de winsten onder de bij de algemene maatregel van bestuur bepaalde voorwaarden (art. 23).

De vennootschap is ook niet van rechtswege ontbonden indien er slechts één vennoot overblijft. Deze zal over een termijn van zes maanden beschikken om de toestand te regulariseren (art. 25).

Bij ontbinding van een vennootschap die het statuut van coöperatieve vennootschap heeft gekozen, wordt bij artikel 19 van de wet van 10 september 1945 betreffende het statuut van de coöperatieve vennootschap de toekenning bepaald van de netto activa, hetzij aan andere coöperatieve vennootschappen of verenigingen van coöperatieve vennootschappen, hetzij aan werken van algemeen of professioneel belang. Maar datzelfde artikel machtigt tot afwijking van deze regel door middel van een bijzondere wet. Het lijkt gepast te bepalen dat de netto activa van een professionele burgerlijke coöperatieve vennootschap onder de vennoten verdeeld mogen worden (art. 26).

De professionele burgerlijke vennootschap kan niet in een vennootschap met een andere vorm worden omgezet (art. 27). Die regel is een logisch gevolg van de hiervoren naar aanleiding van artikel 1 uiteengezette idee, luidens welke toch moeilijk kan worden aanvaard dat een formele handelsvennootschap een vrij beroep kan uitoefenen.

Het verbod om een andere vorm aan te nemen betekent evenwel niet dat de professionele burgerlijke vennootschap tijdens haar bestaan niet het statuut van een coöperatieve vennootschap kan aannemen, want dit is geen vormverandering.

Ter beveiliging van derden beperkt artikel 28 de oorzaken die de nietigheid van de vennootschap met zich kunnen brengen tot het geval waarin geen oprichtingsakte is opgesteld, en voorts de gevallen waarin, volgens het gemeen recht, de nietigheid van de overeenkomsten uit de bestaande bepalingen volgt (wilsgebreken, onbekwaamheden, ongeoorloofd doel en ongeoorloofde oorzaak).

Les décisions qui excèdent les pouvoirs des gérants sont prises par les associés. Mais, à cet effet, il n'est pas apparu souhaitable de consacrer la règle classique selon laquelle la puissance de vote de chaque associé est proportionnelle à sa participation au capital. Dans la société civile professionnelle, l'activité de chacun a une importance supérieure à son investissement financier. Aussi, un principe égalitaire, une voix par associé, est retenu par le projet de loi. Toutefois, s'agissant là d'un domaine où une marge de liberté est souhaitable, les statuts pourront déroger à ce principe en attribuant aux associés, une puissance de vote inégale qui pourra reposer sur des critères variés (notoriété, compétence, ancienneté, etc.) (art. 17).

L'article 18 concerne les recettes de la société et la répartition des bénéfices entre les associés. Il est prévu expressément que les associés ne peuvent percevoir personnellement aucune rémunération, notamment aucun honoraire, en contrepartie de leur activité professionnelle au sein de la société. Ces rémunérations sont perçues par celle-ci, dont elles constituent les recettes (art. 18, premier alinéa). En l'absence de dispositions statutaires spéciales, les bénéfices sont répartis entre les associés d'une manière égalitaire dans le même esprit que celui qui a conduit à attribuer une voix à chaque associé. Mais les statuts peuvent prévoir une répartition différente. Ces dispositions laissent donc une grande liberté aux associés et assurent à la société une grande souplesse de fonctionnement.

Les associés sont responsables solidairement et indéfiniment des dettes sociales (art. 19). Mais cette disposition aurait entraîné, selon le droit commun, l'interdiction pour deux époux d'être membres d'une même société civile professionnelle. Un tel résultat ne serait pas souhaitable et une dérogation expresse est donc prévue, sauf au règlement d'administration publique à revenir sur cette dérogation, si elle apparaissait inopportune dans une profession déterminée.

Chaque associé supporte la responsabilité des actes professionnels qu'il accomplit, mais la société est solidairement responsable avec lui des conséquences dommageables de ces actes. Cette solution est logique puisque la société exerce elle-même la profession par l'intermédiaire de ses associés et qu'elle perçoit les rémunérations (art. 20).

La question des règles de déontologie et de discipline applicables tant à la société qu'aux associés sera résolue par le règlement d'administration publique particulier à chaque profession (art. 21).

Bien que la société civile professionnelle soit une société de personnes, il n'est pas souhaitable que le décès ou l'interdiction d'un associé, ni son exclusion de la profession, entraîne la dissolution de la société. Dans une telle situation, l'associé lui-même ou ses héritiers, selon le cas, doivent se retirer au plus tôt de la société, soit par cession de leurs parts, soit par remboursement de ces parts par la société. Ils disposeront à cet effet d'un délai fixé par le règlement d'administration publique, pendant lequel ni l'associé interdit ou exclu de la profession, ni a fortiori ses héritiers, ne pourront accomplir des actes professionnels, ni participer à la vie sociale. Ils conserveront seulement vocation à la répartition des bénéfices dans les conditions qui seront fixées par le règlement d'administration publique (art. 23).

La société n'est pas non plus dissoute de plein droit, s'il ne subsiste qu'un seul associé. Celui-ci disposera d'un délai de six mois pour régulariser la situation (art. 25).

En cas de dissolution d'une société ayant adopté le statut de coöperative, l'article 19 de la loi du 10 septembre 1947 portant statut de la coopération impose la dévolution de l'actif net soit à d'autres coöperatives ou unions de coöperatives, soit à des œuvres d'intérêt général ou professionnel. Mais ce même article permet de déroger à cette règle par une loi spéciale. Il apparaît opportun de prévoir que l'actif net d'une société civile professionnelle coöperative puisse être réparti entre les associés (art. 26).

La société civile professionnelle ne pourra se transformer en une société d'une autre forme (art. 27). Cette règle découle logiquement de l'idée, exposée ci-dessus à propos de l'article 1er et selon laquelle il est difficilement acceptable qu'une société commerciale par la forme puisse exercer une profession libérale.

L'interdiction de se transformer n'exclut cependant pas l'adoption du statut de coöperative par la société civile professionnelle au cours de son existence, car cette opération ne constitue pas un changement de forme.

Pour assurer la sécurité des tiers, l'article 28 limite les causes de nullité de la société, à défaut d'acte constitutif et aux cas prévus par les dispositions qui régissent, en droit commun, les nullités des contrats (vices du consentement, incapacités, illicéité de l'objet et de la cause),

De benaming « professionele burgerlijke vennootschap » is voorbehouden voor de vennootschappen die, bij toepassing van dit ontwerp en van de bij het tweede lid van artikel 1 bepaalde algemene maatregelen van bestuur, zullen worden opgericht. Het ongeoorloofde gebruik van die benaming dient derhalve strafbaar te worden gesteld. De straffen zijn vastgesteld overeenkomstig het bepaalde in artikel 259, tweede lid, van de « Code pénal », waardoor het onwettig gebruik van een aan een wettelijk gereguleerd beroep verbonden titel, van een officieel diploma of van een hoedanigheid, waarvan de toekenningsvoorwaarden door de overheid zijn vastgesteld, wordt gestraft (art. 29).

De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende de vennootschappen (art. 1832 tot 1873) zijn, voor zover daarvan niet wordt afgeweken door de tekst van deze wet, van toepassing op de professionele burgerlijke vennootschappen (art. 30).

De accountants en de erkende boekhouders kunnen verder de voordelen van hun statuut genieten, zodat zij voor de uitoefening van hun beroep vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid en vennootschappen op aandelen kunnen oprichten (ordonnance van 19 september 1945). Hetzelfde geldt voor de effectenmakelaars die, krachtens artikel 75 van de « Code de Commerce », commanditaire vennootschappen kunnen oprichten door in hun vereniging geldschietters op te nemen, die in de winsten en het verlies delen. Het leek dienstig dit punt te verduidelijken, omdat de effectenmakelaars, ofschoon zij handelaars zijn, ook ministeriële functionarissen zijn (art. 31).

Om ten slotte alle moeilijkheden te voorkomen in verband met de rol van de professionele burgerlijke vennootschappen, die worden opgericht door openbare ambtenaren en ministeriële functionarissen, wordt artikel 91 van de (Franse) wet van 28 april 1816 op de financiën aangevuld met de nadere bepaling dat een professionele burgerlijke vennootschap, evengoed als een natuurlijke persoon, een ambt kan bekleden (art. 32).

L'utilisation de l'appellation « société civile professionnelle » est réservée aux sociétés qui seront constituées en application du présent projet et des règlements d'administration publique prévus à l'article premier, alinéa 2. Il est donc nécessaire de sanctionner pénalement l'emploi illicite de cette appellation. Les peines prévues sont inspirées de celles édictées par l'article 259, alinéa 2, du Code pénal qui réprime l'usage illégal d'un titre attaché à une profession légalement réglementée, d'un diplôme officiel ou d'une qualité dont les conditions d'attribution ont été fixées par l'autorité publique (art. 29).

Dans la mesure où il ne serait pas dérogé par le présent texte aux dispositions du Code civil concernant les sociétés (art. 1832 à 1873), ces dispositions resteront applicables aux sociétés civiles professionnelles (art. 30).

Les experts-comptables et les comptables agréés pourront continuer à bénéficier de leur statut qui leur permettent de constituer des sociétés à responsabilité limitée et des sociétés par actions pour l'exercice de leur profession (ordonnance du 19 septembre 1945). Il en est de même pour les agents de change qui, en vertu de l'article 75 du Code de Commerce, peuvent constituer des sociétés en commandite en s'adjoignant des bailleurs de fonds qui participent aux bénéfices et aux pertes. Il est apparu de préciser ce point, du fait que les agents de change, bien qu'étant commerçants, sont officiers ministériels (art. 31).

Enfin, pour éviter toute difficulté sur le rôle des sociétés civiles professionnelles constituées entre officiers publics et ministériels, l'article 91 de la loi du 28 avril 1816 sur les finances est complété, pour préciser que la société civile professionnelle peut être titulaire d'un office, au même titre que les personnes physiques (art. 32).

M. DEWULF.